

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรีนาฏศิลป์ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ เล่มนี้ จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ผู้เรียบเรียง	1. นายธนู	รักษาราชบุรี
	2. นางธิดารัตน์	ภักดีรักษ์
	3. นางสาวประกายมาศ	อมรฉัตร
ผู้ตรวจ	1. รศ. ธรณีส	หินอ่อน
	2. ผศ. ดร.ภัทรภร	ผลิตากุล
	3. นางสาวสุกิสรา	แสงอาวุธ
บรรณาธิการ	1. นายกฤษดา	หุ่นเจริญ
	2. นายวีระกิจ	สุวรรณพิทักษ์

หนังสือเล่มนี้ประกันคุณภาพโดยผู้ผลิต และจะต้องส่งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตรวจสอบประเมินคุณภาพทางวิชาการ เพื่อออกใบอนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาแทนใบประกันคุณภาพของสำนักพิมพ์ กรณีที่พบข้อบกพร่องข้อผิดพลาด กรุณาแจ้งให้สำนักพิมพ์ทราบเพื่อดำเนินการตามระเบียบใบประกันคุณภาพสื่อฯ (ปกหลัง) พร้อมทั้งแจ้งให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาทราบด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุญาตให้ใช้หนังสือในสถานศึกษาต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ดนตรี นาฏศิลป์ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง

นายธนู รักษาราชบุรี	ค.บ. (ดนตรีศึกษา)
นางธิดารัตน์ ภักดีรักษ์	ศษ.บ. (ดุริยางค์ไทย)
นางสาวประกายมาศ อมรฉัตร	กศ.บ. (นาฏศิลป์ไทยและศิลปะการแสดงศึกษา)

ผู้ตรวจ

รศ. ธรณีส หินอ่อน	กศ.บ. (ดุริยางคศาสตร์ไทย), ศศ.ม. (ดุริยางค์ไทย)
ผศ. ดร.ภัทรภร ผลิตากุล	ค.บ. (ดนตรีศึกษา), ค.ม. (ดนตรีศึกษา), ป.ร.ด. (ดนตรี)
นางสาวสุกิสรา แสงอาวุธ	ศษ.บ. (นาฏศิลป์ไทย), ศศ.ม. (ศิลปะการแสดง)

บรรณาธิการ

นายกฤษดา หุ่นเจริญ	กศ.บ. (ดุริยางคศาสตร์สากล), ศศ.ม. (ดนตรีศึกษา)
นายวีระกิจ สุวรรณพิทักษ์	ค.บ. (ดนตรีศึกษา), ค.ม. (ดนตรีศึกษา)

จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

- ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง, ฝ่ายการเงินและบัญชี :
69/109 หมู่ 1 ซ.พระแม่การ์ณย์ ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120
โทร. 0 2584 5889, 0 2584 5993, 0 2961 4580 -2
โทรสาร 0 2961 5573, 0 2582 2313

ฝ่ายวิชาการ :

87/122 ถ.เทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 0 2954 4818-20, 0 2953 8168-9 โทรสาร 0 2580 2923

ปีที่พิมพ์ 2566

พิมพ์ครั้งที่ 1

ISBN: 978-616-07-2370-6

ราคา 69 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียนวิชาพื้นฐาน **ดนตรี นาฏศิลป์ 4** เล่มนี้ ได้เรียบเรียงขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ แบ่งออกเป็น 8 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1 เครื่องดนตรีนาฏ

5 รู้คุณค่านาฏศิลป์ไทย

2 ทฤษฎีดนตรีแสนสนุก

6 นาฏยศัพท์และภาษาท่า

3 ขับร้องเพลงพาเพลินเพลิน

7 การแสดงนาฏศิลป์

4 ดนตรีกับวิถีชีวิตและการอนุรักษ์

8 สีสันการเล่าเรื่อง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน **ดนตรี นาฏศิลป์ 4** เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต่อไป

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ห้องเรียน ศตวรรษที่ 21

การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา

การวางแผนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ การแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างราบรื่น

การสร้างสรรค์

การใช้ความคิดสร้างสรรค์ สร้างสิ่งใหม่ ๆ หรือนำสิ่งที่เคยมีอยู่แล้วมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น

วัฒนธรรมที่แตกต่าง

การศึกษาเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างสรรค์อันมาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การเข้าถึงวัฒนธรรมที่ต่างกัันยังช่วยพัฒนาชีวิตการทำงาน และทางสังคมด้วย

การทำงานเป็นทีม

การศึกษาและปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รู้จักแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม เรียนรู้บทบาทของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

สื่อสารอย่างมีวิจารณญาณ

การสื่อสารอย่างมีวิจารณญาณที่ต้องใช้ความคิดอย่างถี่ถ้วน และการถ่ายทอดความคิดเห็นนาการของตนเองออกมาเป็นผลงานศิลปะ

เทคโนโลยีทันสมัย

การสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการที่เหมาะสม

ทักษะสู่อาชีพ

การนำความรู้ ความสามารถที่ได้ในการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพที่สนใจในอนาคต

การมีคุณธรรม

การรู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การแสดงความชื่นชมและยินดีกับผู้อื่นอย่างเต็มใจ และพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานเล่มนี้ มีเนื้อหาที่สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี และสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังได้เพิ่มเติมความรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และเกิดเจตคติที่ดีต่อศิลปะ ในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

กิจกรรมก่อนเรียน

กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่กระตุ้นความสนใจให้นักเรียนได้รวบรวมความรู้เดิมที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การเรียนรู้ในเรื่องใหม่

คำถามจุดประกาย
ความคิด เพื่อส่งเสริม
ให้นักเรียนมีทักษะ
ในการวิเคราะห์และ
สืบค้นข้อมูลจากแหล่ง
เรียนรู้อื่นต่าง ๆ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ
ที่น่าสนใจ เพื่อให้
นักเรียนได้ฝึกอ่าน
และรู้คำศัพท์ภาษา
อังกฤษ

ลักษณะของอาชีพที่น่าสนใจในด้านดนตรีและนาฏศิลป์ เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต

คำศัพท์เฉพาะที่ควรรู้เกี่ยวกับศิลปะ
(ดนตรี นาฏศิลป์) เพื่อให้นักเรียน
เข้าใจความหมายมากยิ่งขึ้น

กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม และเทคนิคที่น่าสนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติดนตรี นาฏศิลป์ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีองค์ความรู้ที่หลากหลาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

การนำเสนอข้อมูลที่นำเสนอผ่านเทคโนโลยี QR CODE เพื่อให้
นักเรียนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย

กิจกรรมท้ายสภาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าใจ ปฏิบัติ และสร้างสรรค์อย่างมีกระบวนการในสภาระการเรียนรู้นั้น ๆ

 การสรุปสาระสำคัญ
หัตถ์หน่วยการเรียนรู้
รูปแบบ Info graphic
เพื่อให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย และยัง
สามารถใช้เทคโนโลยี QR CODE
เพื่อเข้าถึง และรับชม Motion
graphic ได้อีกด้วย

โครงการชวนคิด

การนำเสนอตัวอย่างโครงการที่
มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ
สร้างสรรค์ ค้นคว้า สำรวจ และ
ฝึกทักษะอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความรู้
และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ
ที่ 21

กิจกรรมส่งเสริม
การเรียนรู้

กิจกรรมท้ายหน่วยการเรียนรู้
ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าใจ
ปฏิบัติ และสร้างสรรค์อย่างมี
กระบวนการ เกิดทักษะการ
เรียนรู้อย่างครบด้าน และ
กระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า
และมีคามภูมิใจในศิลปะ

ชวนคิด...?
นิสิตคำตอบ

คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้
เพื่อประเมินความรู้ ความเข้าใจ
ของนักเรียน

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เครื่องดนตรีนำรู้	1
กิจกรรมก่อนเรียน	2
เครื่องดนตรีไทย	3
เครื่องดนตรีตะวันตก	8
การดูแลรักษาเครื่องดนตรี	12
สรุปสาระสำคัญ	15
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	16
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	16

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ทฤษฎีดนตรีแสนสนุก	17
กิจกรรมก่อนเรียน	18
โน้ตสากลและรูปแบบจังหวะ	19
โน้ตไทยและอัตราจังหวะ	22
ทำนองเพลงและประโยคเพลง	24
สรุปสาระสำคัญ	27
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	28
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	28

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

ขับร้องเพลงพาเพลินเพลิน	29
กิจกรรมก่อนเรียน	30
หลักและวิธีการขับร้อง	31
การสื่อความหมายเนื้อหาในบทเพลง	33
สรุปสาระสำคัญ	34
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	35
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	35

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

ดนตรีกับวิถีชีวิตและการอนุรักษ์	36
กิจกรรมก่อนเรียน	37
ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิตคนไทย	38
ดนตรีและเพลงพื้นบ้านแต่ละท้องถิ่น	39
การอนุรักษ์ดนตรี	41
สรุปสาระสำคัญ	42
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	43
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	43

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

รู้คุณค่าและนาฏศิลป์ไทย	44
กิจกรรมก่อนเรียน	45
คุณค่าด้านความงามของนาฏศิลป์ไทย	46
ประเพณีการทำความเคารพ	49
การอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย	54
สรุปสาระสำคัญ	55
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	56
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	56

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

นาฏยศัพท์และภาษาท่า	57
กิจกรรมก่อนเรียน	58
ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์	59
นาฏยศัพท์	60
ภาษาท่า	64
การประดิษฐ์ท่าประกอบเพลง	66
สรุปสาระสำคัญ	79
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	80
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	80

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

การแสดงนาฏศิลป์	81
กิจกรรมก่อนเรียน	82
ระบำ	82
รำวงมาตรฐาน	89
การแสดงนาฏศิลป์ ในจังหวัดพื้นเมือง	92
การเปรียบเทียบนาฏศิลป์	95
สรุปสาระสำคัญ	97
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	98
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	98

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8

สีสันการเล่าเรื่อง	99
กิจกรรมก่อนเรียน	100
วิธีสร้างความสนใจในการเล่าเรื่อง	101
การเตรียมตัวในการเล่าเรื่อง	104
สรุปสาระสำคัญ	106
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	107
ชวนคิด...พิชิตคำตอบ	107

โครงการชวนคิด	108
บรรณานุกรม	112

ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

สาระที่ 2 ดนตรี

หน่วยการเรียนรู้ที่	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด								
	ศ 2.1							ศ 2.2	
	1	2	3	4	5	6	7	1	2
1 เครื่องดนตรีนำรู้		๓				๓			
2 ทฤษฎีดนตรีแสนสนุก	๓		๓	๓					
3. ขับร้องเพลงพาเพลินเพลิน					๓		๓		
4 ดนตรีกับวิถีชีวิตและการอนุรักษ์								๓	๓

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด								
	ศ 3.1					ศ 3.2			
	1	2	3	4	5	1	2	3	4
5 รู้คุณค่าและนาฏศิลป์ไทย								๓	๓
6 นาฏยศัพท์และภาษาท่า	๓	๓	๓	๓		๓			
7 การแสดงนาฏศิลป์			๓	๓			๓		
8 สืบสานการเล่าเรื่อง					๓				

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาสาระการเรียนรู้ทางดนตรี เรื่องเครื่องดนตรี ลักษณะการเกิดเสียงและการดูแลรักษาเครื่องดนตรี สามารถอ่านและเขียนโน้ตดนตรี ร้องเพลงและสื่อสารอารมณ์ได้ ระบุและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต รวมทั้งบรรยายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดนตรี

ศึกษาสาระการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ เรื่องคุณค่าและความงามของนาฏศิลป์ไทย สามารถระบุการอนุรักษ์นาฏศิลป์ ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ ปฏิบัตินาฏยศัพท์ ภาษาท่าระบำ รำวงมาตรฐาน นาฏศิลป์พื้นเมือง และการเล่าเรื่องเล่านิทาน รวมทั้งการประดิษฐ์ท่าทางประกอบเพลง

เครื่องดนตรีไทย

ตัวชี้วัด : สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

- จำแนกประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ในเพลงที่ฟัง (ศ 2.1 ป.4/2)
- ใช้และเก็บเครื่องดนตรีอย่างถูกต้องปลอดภัย (ศ 2.1 ป.4/6)

สาระการเรียนรู้

1. เครื่องดนตรีไทย

2. เครื่องดนตรีตะวันตก

3. การดูแลรักษาเครื่องดนตรี

แนวคิด

เครื่องดนตรีแบ่งตามลักษณะกิริยาที่ใช้ในการทำให้เกิดเสียง แสดงถึงภูมิปัญญาของผู้สร้างผู้คิดพัฒนาขึ้น ซึ่งเครื่องดนตรีแต่ละประเภททำมาจากวัสดุที่แตกต่างกัน จึงควรดูแลรักษาให้ถูกวิธีเพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างคงทนเป็นเวลานาน

กิจกรรมก่อนเรียน

คำชี้แจง: ให้นักเรียนวงกลมจุดที่แตกต่างกันในภาพ (มี 6 จุด)

เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะของกิริยาในการเล่น ดังนี้
ประเภทเครื่องดีด

เครื่องดนตรีที่ใช้นิ้วมือหรือไม้ดีดให้สายสั่นสะเทือนเกิดเป็นเสียง มีขนาดและรูปร่างที่แตกต่างกันออกไป

จ๊ะจ๋า

กระจำปี

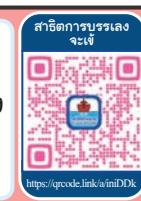
พินไพยะ

ชิง

QR ส่องรู้

สแกน QR Code เพื่อชมวิดีโอสาธิตการบรรเลง
เครื่องดีด “จ๊ะจ๋า”

4

ประเภทเครื่องสี

เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงด้วยคันชักสีเข้ากับสาย โดยคันชักมักทำมาจากหางม้า และมีกะโหลกเสียงที่ทำจากวัสดุที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดเสียงที่หลากหลาย

ซอสามสาย

ซออุ

ซอด้วง

ซอลู้

QR ส่องรู้

สแกน QR Code เพื่อชมวิดีโอสาริต
การบรรเลงเครื่องสี “ซอด้วง” และ “ซออุ”

ซอด้วง

ซออุ

5

ประเภทเครื่องตี

เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงจากการกระทบ การตี การเคาะ สามารถแบ่งตามวัสดุที่นำมาสร้างได้ 3 ชนิด คือ

เครื่องตีที่ทำมาจากไม้

กรับ

ระนาดเอก

ระนาดทุ้ม

โปงลาง

เครื่องตีที่ทำมาจากโลหะ

ฉิ่ง

ฆ้องมอญ

6

พ้องวงใหญ่

ฉาบ

เครื่องตีที่ทำมาจากหนังสัตว์

กลองยาว

ตะโพน

โตน-รำมะนา

กลองทัด

QR ส่องรู้

วิดีโอสาธิตการบรรเลงเครื่องตี “ระนาดเอก”

<https://qrcode.link/a/g3jMtd>

7

ประเภทเครื่องเป่า

เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงด้วยการเป่า มีทั้งแบบที่มีลิ้น และไม่มีลิ้น

เครื่องเป่าที่ไม่มีลิ้น

ขลุ่ยเพียงออ

โหวด

เครื่องเป่าที่มีลิ้น

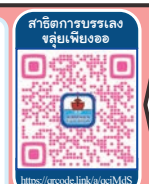
ปี่

ปี่ชวา

QR ส่องรู้

วิดีโอสาธิตการบรรเลงเครื่องเป่า “ขลุ่ยเพียงออ”

<https://qrcode.link/a/g3jMtd>

ลับสมอง

“เพื่อน ๆ รู้หรือไม่ว่า อังกะลุงเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด”

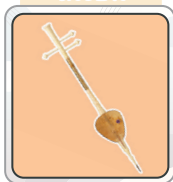
8

กิจกรรมที่

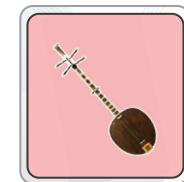
1

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบอกประเภทของเครื่องดนตรีไทย จากรูปภาพดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

เครื่องสี

1

2

3

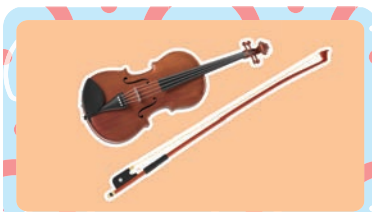

เครื่องดนตรีตะวันตก

เครื่องดนตรีตะวันตกมีลักษณะ รูปร่าง วัสดุในการสร้าง รวมทั้งวิธีการบรรเลง ที่แตกต่างกัน โดยเครื่องดนตรีตะวันตก สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท

เครื่องสาย

เครื่องดนตรีที่เสียงเกิดจากการสั่นสะเทือนของสาย ด้วยคันชัก นิ้ว หรือ อุปกรณ์สำหรับดีด

ไวโอลิน

ฮาร์ป

9

กีตาร์

ดับเบิลเบส

QR ส่องรู้

วิดีโอสาธิตการบรรเลงเครื่องสาย “กีตาร์”

สาธิตการบรรเลง
กีตาร์
<https://goxide.link/a/r2KXW>

เครื่องลมไม้

เครื่องดนตรีที่ทำมาจากไม้ในปัจจุบันบางเครื่องใช้วัสดุอื่น ๆ มาทดแทน เช่น โลหะ หรือพลาสติก ทำให้เกิดเสียงโดยการเป่าลมผ่านรูเป่า หรือผ่านลิ้นที่ทำจากไม้

รีคอร์เดอร์

คลาริเน็ต

บาสซูน

ฟลูต

10

เครื่องลมทองเหลือง

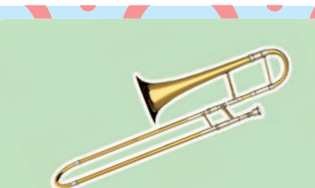
เครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงด้วยวิธีการเป่าผ่านกำแพง ทังเครื่องทำจากโลหะ หรือทองเหลือง

ทรัมเป็ต

เฟรนช์ฮอร์น

ทรอมโบน

ทูบา

เครื่องตี

เครื่องดนตรีที่ใช้การตีหรือการเคาะด้วยไม้หรือมือ รวมทั้งการนำมาระทบกันเอง เพื่อให้เกิดเสียง แบ่งเป็น 2 ชนิด ดังนี้

เครื่องตีที่มีระดับเสียง

ไซโลโฟน

ทิมปานี

11

เครื่องตีที่ไม่มีระดับเสียง

บองโก

มาราคัส

เครื่องลิ่มนิ้ว

เครื่องดนตรีที่มีลิ่มนิ้วสำหรับกดเรียงกันเป็นแถว เมื่อกดลงไปจะมีกลไกที่ทำให้เกิดเสียงแตกต่างกันไปตามแต่ละเครื่องดนตรี

เปียโน

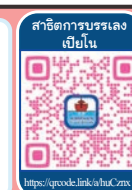

เมลโลเดียน

QR ส่องรู้

วิดีโอสาริตการบรรเลงเครื่องลิ่มนิ้ว “เปียโน”

สาริตการบรรเลง
เปียโน
<https://qr.cde.thu.ac.th/>

12

กิจกรรมที่

2

คำชี้แจง : ให้นักเรียนบอกประเภทของเครื่องดนตรีตะวันตก จากรูปภาพดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

การดูแลรักษาเครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีแต่ละเครื่องทำมาจากวัสดุที่ต่างกัน การใช้งานต่างกัน วิธีการดูแลรักษาจึงมีความแตกต่างกันไป เพื่อให้เครื่องดนตรีนั้นคงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และยืดอายุการใช้งานได้นาน

- เครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุที่เป็นไม้ ให้เช็ดทำความสะอาดด้วยผ้าแห้ง ไม่ควรใช้ผ้าเปียกหรือถูกับน้ำ เพราะจะทำให้ขึ้นรา หรือเกิดรอยต่างได้ และควรเก็บในอุณหภูมิที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ไม้เกิดการบิดตัว พองตัว

13

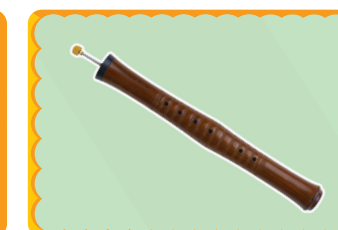
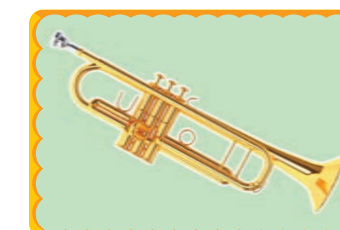
- เครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุที่เป็นโลหะหรือทองเหลือง ให้ใช้น้ำยาสำหรับเช็ดโดยเฉพาะเช็ดทำความสะอาดทุกครั้ง

- เครื่องดนตรีที่มีสาย ให้เช็ดสายให้สะอาดและผ่อนสายลงทุกครั้ง

- เครื่องดนตรีที่บรรเลงด้วยการเป่า ให้ล้างทำความสะอาดกำพวด (ปากเป่า) และลิ้นทุกครั้ง กดกระดิ่งเครื่องเพื่อไล่น้ำลายหรือถอดล้างเครื่อง เพื่อป้องกันเชื้อโรคสะสม

14

- เครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุที่เป็นหนัง ให้เช็ดทำความสะอาดหน้ากลองที่มีส่วนผสมของข้าวสุกและไข่เถ้าทุกครั้ง

กิจกรรมที่

3

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอธิบายการดูแลรักษาคอร์เดอร์อย่างถูกวิธี

อาชีพในฝัน

นักร้องและนักดนตรีเหล่าทัพ

อาชีพข้าราชการทหารและตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านดนตรี ทั้งดนตรีไทยและสากล สังกัดหน่วยงานของเหล่าทัพ เช่น กรมดุริยางค์ทหารบก, กองดุริยางค์ทหารเรือ, กองดุริยางค์ทหารอากาศ, กองดุริยางค์สำนักสวัสดิการทหาร, ฝ่ายดนตรี กองสวัสดิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

15

เครื่องดนตรีไทย

มี 4 ประเภทได้แก่

- ประเภทเครื่องดีด เช่น กระจำปี่, จะเข้
- ประเภทเครื่องสี เช่น ซอด้วง, ซออู้
- ประเภทเครื่องตี เช่น ระนาดเอก, กลองทัด
- ประเภทเครื่องเป่า เช่น ขลุ่ย, ปี่

สรุปสาระสำคัญ

เครื่องดนตรีนำรู้

เครื่องดนตรีตะวันตก

มี 4 ประเภทได้แก่

- เครื่องสาย เช่น ไวโอลิน, กีตาร์
- เครื่องลมไม้ เช่น รีคอร์เดอร์, ฟลูต
- เครื่องลมทองเหลือง เช่น ทรัมเป็ต, ทรัมโบน
- เครื่องตี เช่น ซะโลโฟน, แทมบูรีน
- เครื่องลิ่มนิ้ว เช่น เปียโน, ออร์แกน

การดูแลรักษา
เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุที่เป็นไม้ ให้เช็ดทำความสะอาดด้วยผ้าแห้ง ไม่ควรใช้ผ้าเปียกหรือดื่มน้ำ

เครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุที่เป็นโลหะหรือทองเหลือง ใช้น้ำยาเช็ดทำความสะอาดทุกครั้ง

เครื่องดนตรีที่มีสาย ให้เช็ดสายให้สะอาดและฟ่อนสาย

เครื่องดนตรีที่บรรเลงด้วยการเป่า ให้ล้างทำความสะอาดกำพวดและลิ้น และใส่น้ำลายหรือถอดล้างเครื่อง

เครื่องดนตรีที่ทำจากวัสดุที่เป็นหนัง เช็ดทำความสะอาดหน้ากลอง

สรุปสาระสำคัญ

<https://qr.cde.moe.go.th/ABCCp9>

กิจกรรมส่งเสริม การเรียนรู้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวาดภาพเครื่องดนตรี 1 ชนิด พร้อมบอกชื่อ
เครื่องดนตรี ประเภทและวิธีการดูแลรักษา

ชื่อเครื่องดนตรี เปียโน
ประเภทเครื่องดนตรี ลิ่มนิ้ว
วิธีการดูแลรักษา เช็ดทำความสะอาดบริเวณคีย์
หรือลิ่มนิ้วทุกครั้งหลังเล่น
หลีกเลี่ยงไม่ให้เครื่องดนตรี
โดนน้ำ

ชวนคิด...?
นิชิตคำตอบ

1. ยกตัวอย่างเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องดีด 3 ชนิด
2. การแบ่งประเภทเครื่องดนตรีไทยใช้หลักใดในการแบ่ง และแบ่งได้ที่ประเภท
3. เมโลเดียน เป็นเครื่องดนตรีสากลประเภทใด
4. ให้นักเรียนบอกวิธีการดูแลรักษาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย
5. ให้นักเรียนบอกขั้นตอนการดูแลรักษาซอด้วง

หน่วยการเรียนรู้ที่

2

ทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น

สาระการเรียนรู้

1. โน้ตสากลและรูปแบบจังหวะ
2. โน้ตไทยและอัตราจังหวะ
3. ทำนองเพลงและประโยคเพลง

ตัวชี้วัด : สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

1. บอกประโยคเพลงอย่างง่าย (ศ 2.1 ป.4/1)
2. ระบุทิศทาง การเคลื่อนที่ขึ้น-ลงง่าย ๆ ของ
ทำนอง รูปแบบจังหวะ และความเร็วของจังหวะ
ในเพลงที่ฟัง (ศ 2.1 ป.4/3)
3. อ่าน เขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล (ศ 2.1 ป.4/4)

แนวคิด

เพลงหนึ่งเพลงประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น จังหวะ ทำนอง นำมา
เรียบเรียงใหม่ ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาทฤษฎีดนตรี การอ่านเขียนโน้ตดนตรีไทยและสากล เพื่อให้
บทเพลงมีความสมบูรณ์ไพเราะยิ่งขึ้น